

Руденко Михайло Михайлович,
кандидат юридичних наук, доцент
Київського університету інтелектуальної власності та права

Особливості адміністративно-правового статусу Міністерства внутрішніх справ України в аспектах прикладної спортивної діяльності

Адміністративно-правове забезпечення організації і діяльності Міністерства внутрішніх справ України здійснюється через конкретні підрозділи та посадові особи. Усі дії мають здійснюватися згідно з Конституцією та законами України, з чітким визначенням юридичних прав і обов'язків. В умовах звільнення окупованих територій та трансформації суспільного життя для потреб Перемоги, адміністративно-правовий статус МВС набуває нового змісту. Сотні тисяч співробітників зі зброєю в руках і юридичними повноваженнями відіграють ключову роль у забезпеченні Перемоги українського народу. Це вимагає доктринального переосмислення їхньої ролі як публічних суб'єктів [1].

Згідно зі словником, статус означає становище або стан, тоді як у праві — це структура юридичних повноважень [2]. Д. Каблов виокремлює три види адміністративно-правового статусу: загальний, спеціальний та індивідуальний, що відповідають різним рівням повноважень у межах публічного управління [3]. Я. Гріненко підкреслює, що статус включає завдання, функції, повноваження, гарантії та види відповідальності, що реалізуються в межах нормативно-правових актів [4]. Такий підхід дає змогу чітко структурувати систему адміністративного статусу суб'єктів МВС. Це дозволяє персоніфікувати відповідальність та закріпити нормативні межі їхньої діяльності.

О. Пустовіт наголошує, що правосуб'єктність посадової особи в МВС є похідною від правосуб'єктності самого органу [5]. Вона закріплюється на рівні Конституції, законів про державну службу, антикорупційних актів та внутрішніх положень. Повноваження таких осіб поділяються на організаційну роботу, надання адміністративних послуг та припинення правопорушень. Така систематизація створює правову визначеність службової діяльності. Вона забезпечує ефективність функціонування органів внутрішніх справ у публічному просторі.

С. Шестаков розглядає адміністративно-правовий статус працівника міліції як особливий правовий статус, що визначає його місце в системі правовідносин [6]. Цей статус охоплює права, обов'язки та відповідальність працівника в контексті службової діяльності. Важливою рисою є наявність повноважень, що реалізуються незалежно від часу й місця. Додаткові повноваження надаються в умовах надзвичайної ситуації, терористичних актів або масових заходів. Це засвідчує гнучкість і адаптивність адміністративно-правового регулювання.

М.Ю. Пожидаєв акцентує на ролі фізичної підготовки курсантів як основи для ефективної правоохоронної діяльності [7]. Особливе значення ця підготовка набуває в умовах воєнного стану, коли зростають вимоги до витривалості, сили та психологічної стійкості. Серед проблем виділяються низький рівень фізичної підготовки абітурієнтів і нестача ресурсів. Автор пропонує адаптаційно-мотиваційний підхід, орієнтований на європейські стандарти. Спортивна діяльність постає не лише як частина освітнього процесу, а як елемент національної безпеки.

У межах проєкту «МВС Незламні» запроваджено модель спортивної реабілітації для ветеранів, діючих поліцейських і рятувальників [8]. Йдеться про безоплатні водні види спорту як інструмент фізичного та психологічного відновлення. Участь у програмі виконує функцію соціальної адаптації та публічного сервісу. Міністерство інтегрує фізичну культуру як елемент публічного адміністрування в системі безпеки. Спорт, таким чином, набуває статусу терапевтичного ресурсу.

Окрему увагу приділено досвіду застосування гирьового спорту у ХНУВС для підвищення силової витривалості курсантів [9]. Цей вид спорту вирізняється доступністю, технічною простотою та ефективністю в умовах обмеженої матеріальної бази. Результати дослідження засвідчили суттєве покращення фізичних показників у курсантів експериментальної групи. Запропоновано впровадження методики в освітні програми ЗВО МВС. Цей досвід є вагомим інструментом модернізації освітньо-спортивної політики публічного сектору.

У дослідженні автори звертають увагу на важливість розвитку силової витривалості курсантів вищих навчальних закладів системи МВС України, підкреслюючи значущість гирьового спорту як ефективного інструменту підвищення рівня загальнофізичної підготовки. Гирьовий спорт розглядається як приклад прикладного циклічного виду спорту, що відзначається технічною простотою, безпечністю, універсальністю для осіб різного віку та мінімальними вимогами до матеріальної бази. Проведене експериментальне дослідження, що охопило дві групи курсантів (експериментальну та контрольну), засвідчило суттєве підвищення силових показників і витривалості серед тих, хто проходив тренування із застосуванням гирьового спорту. Системний підхід до занять включав етапи технічної підготовки, роботу з гирями різного номіналу та застосування методу підвищення інтенсивності. Отримані результати обґрунтовують доцільність впровадження таких форм підготовки до навчальних програм у закладах МВС. Науково підтверджено, що гирьовий спорт позитивно впливає не лише на розвиток силової витривалості, а й на формування волевих якостей, дисципліни, темпоритму, саморегуляції та адаптивних можливостей курсантів, що є особливо важливими в умовах бойової та екстремальної службової діяльності. Автори зазначають, що фізична готовність поліцейського сьогодні формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів: стану здоров'я, змісту освітньої програми, умов навчання, наявності інструкторів і рівня матеріального забезпечення. Запропонована методика на основі

індивідуалізованих навантажень і поступового нарощування інтенсивності тренувань є доступною для широкого впровадження в інших ЗВО МВС. Досвід ХНУВС засвідчує, що цілеспрямоване застосування засобів гирьового спорту має перспективи не лише як освітня ініціатива, але й як складова загальної стратегії фізичної та професійної підготовки майбутніх офіцерів поліції. Таким чином, ця практика посідає вагоме місце в структурі модернізованого публічного адміністрування освітнього процесу МВС [9].

Отже, адміністративно-правовий статус МВС України у сфері спорту охоплює нормативно визначені повноваження щодо організації, підтримки та розвитку фізичної підготовки службовців. Законодавство, внутрішні положення, інструкції та освітні стандарти закріплюють спортивну діяльність як обов'язковий компонент службового становлення працівників поліції, рятувальників і гвардійців. Статус МВС як суб'єкта публічного адміністрування дозволяє йому впроваджувати ініціативи з фізичного розвитку курсантів та кадрового складу в межах державної політики безпеки. Спорт тут виконує не лише прикладну чи рекреаційну функцію, а й виступає інструментом підготовки до екстремальних умов служби, бойових дій, кризових ситуацій. Організаційно-правові засади реалізації таких програм ґрунтуються на спеціальних методиках, професійній інфраструктурі та інституційній координації між підрозділами МВС.

Спортивна діяльність у системі МВС реалізується через окремі адміністративні акти, освітні програми та міжвідомчі ініціативи, що мають правову силу та підлягають імплементації в усіх територіальних органах. Так, проєкти типу «МВС Незламні» демонструють публічно-реабілітаційну функцію спорту як засобу охорони психофізичного здоров'я, правової соціалізації ветеранів і формування стійкості особового складу. Адміністративно-правовий статус тут набуває терапевтичного виміру — спорт виступає елементом сервісу, який держава гарантує своїм службовцям. Водночас, це є складовою регламентації статусу посадових осіб, які залучені до реалізації спортивних політик — інструкторів, тренерів, адміністраторів. Їхня правосуб'єктність базується на нормах адміністративного права та розкривається через конкретні повноваження, делеговані органами державної влади.

Важливим є наукове переосмислення адміністративно-правового статусу спорту в МВС як динамічного правового інституту. Його сучасне трактування виходить за межі суто дисциплінарної підготовки й охоплює фізичну реабілітацію, підтримання професійної спроможності, формування патріотичного духу та корпоративної ідентичності. В адміністративному аспекті це означає наявність організаційно-правових форм, регламентів та стандартів, що визначають обов'язковість спортивної складової для окремих посад і категорій персоналу. Особливістю статусу є те, що він адаптується до умов війни, розширюючи межі функціонального застосування спорту — від тренувальних центрів до фронтових підрозділів. Це також впливає на нормативну базу, стимулюючи розробку нових підзаконних актів, які враховують воєнні виклики, кадрові втрати та потребу в збереженні

життєздатності військовослужбовців національної гвардії України державної прикордонної служби, поліцейських та інших працівників МВС України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галуцько В.. Вітчизняна (народна) війна Українського народу. Академія адміністративно-правових наук. 2022. URL: http://www.ssaals.com.ua/?p=8678#_ftn1
2. Статус. Словник української мови: в 11 томах. Том 9. 1978. С. 671. 2023. URL: <http://sum.in.ua/s/status>
3. Каблов Д.С. Адміністративно-правовий статус членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2008. 21 с.
4. Грінченко Я. Адміністративно-правовий статус Збройних Сил України у системі суб'єктів протидії злочинності: автореф. дис. ... к. ю. н. : 12.00.07. 2020. 18 с.
5. Пустовіт О. Адміністративно-правовий статус органів державного управління в галузі якості та безпечності сільськогосподарської продукції: автореф. дис. ... к. ю. н. : 12.00.07. 2020. Київ, 2020. 18 с.
6. Шестаков С. Адміністративно-правовий статус працівника міліції: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2003. 20 с.
7. Пожидаєв М.Ю. Фізична підготовка і спорт курсантів системи МВС: проблеми та перспективи. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2024. Вип. 3 (175). С. 138–139. DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-ps.series15.2024.3\(175\).26](https://doi.org/10.31392/UDU-ps.series15.2024.3(175).26)
8. Реабілітація військових і поліцейських через спорт: як допомагає проєкт «МВС Незламні». Вікно Відновлення. 2025. URL: <https://recovery.win/novyny/reabilitacziya-vijskovyih-i-policzejskyh-cherez-sport-yak-dopomagaye-proyekt-mvs-nezlamni>
9. Лукін Б, Расторгуєва Н. Розвиток силової витривалості майбутніх офіцерів Національної поліції України засобами гирьового спорту. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 2019 р.). Харків : ХНУВС, 2019. С. 292–295.